

7.05.2018 Nr. 30-2/722 Rīgā
Uz 05.04.2018 Nr. ĀND/1-12-1/18/302

Ādažu novada domei

Kopija: Valsts vides dienestam

Zivsaimnieciskās ekspertīzes atzinums par Lilastes ezera un Dūņezera savienojuma tīrīšanu

1. Ekspertīzes pasūtītājs

Ādažu novada dome.

2. Saņemtā informācija

Ādažu novada domes 05.04.2018. iesniegums Nr. ĀND/1-12-1/18/302 „Par zivsaimnieciskās ekspertīzes atzinuma saņemšanu virszemes ūdensobjektu tīrīšanai” ar pievienotu Ādažu novada domes 26.07.2017. iesnieguma Valsts vides dienestam un tā pielikumu kopiju, kā arī Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – Lielrīgas RVP) 18.08.2017. tehnisko noteikumu Nr. RI17TN0447 kopiju.

3. Ekspertīzes objekts

Lilastes ezera un Dūņezera savienojuma tīrīšana.

Atbilstoši saņemtajos dokumentos apkopotajai informācijai darbus paredzēts veikt trīs vietās, ezerus savienošajā kanālā, bet izņemto substrātu ir paredzēts izvietot divās vietās kanāla tuvumā. Darbu ietvaros plānota niedru slīkšņas tīrīšana, niedru pļaušana un kanāla aizsērējuma izņemšana. Pļaušanai paredzēts izmantot motorizētu Skandināvijā ražotu ūdenstilpņu pļaušanas iekārtu un mazo peldošo ekskavatoru. Kopējā tīrīšanas darbu platība ir aptuveni 4000 m², bet izņemamā substrāta apjoms – aptuveni 1200 m³. Darbus ir plānots veikt laika periodā no 1. septembra līdz nākamā gada 1. maijam.

Lielrīgas RVP tehniskajos noteikumos Nr. RI17TN0447 ir noteiktas vairākas vides aizsardzības prasības nelabvēlīgās ietekmes uz zivju resursiem samazināšanai (paveikt darbus iespējami īsā laika periodā, samazināt darbu ietekmi uz ūdens kvalitāti, kā arī neveikt darbus galvenajā saldūdens zivju nārsta laikā un atlaist ūdenī kopā ar substrātu izņemtās zivis).

4. Ekspertīze

Ekspertīzes veikšanai izmantoti pasūtītāja iesniegtie materiāli un Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta „BIOR” (turpmāk – Institūts) dati. Ekspertīze sagatavota atbilstoši MK 08.05.2001. noteikumu Nr. 188 „Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība” prasībām. Ekspertīzē nav ņemti vērā MK 30.09.2010. noteikumu Nr. 925 „Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības” nosacījumi.

4.1. Darbu ietekmētās akvatorijas daļas ihtiofaunas raksturojums

Lilastes ezeru un Dūņezera savienošais kanāls ir aptuveni kilometru gara dabiska caurtece. Tam ir raksturīgi pārpurvojušies un slīkšņaini krasti. Aizauguma un aizsērējuma dēļ ūdens apmaiņa starp ezeriem ir apgrūtināta.

Lilastes ezera ūdens spoguļa platība ir aptuveni 190 ha, vidējais dziļums – aptuveni 2 m, bet maksimālais dziļums sasniedz 3,2 m. Dūņezera platība ir aptuveni 280 ha, vidējais dziļums – aptuveni 1,5 m, bet maksimālais dziļums – 3,3 m. Abi ezeri ir caurtekoši. Lilastes ezerā ietek Melnupe, savukārt Dūņezērā – Puska un Cimeļupe. No Lilastes ezera iztek Lilaste, kas ezeru savieno ar Rīgas jūras līci.

Ādažu novada dome
SAŅEMTS ĀND/1-12-1/18/302
2018. 14. maijs

Institūta rīcībā nav informācijas par zivju faunu Lilastes ezeru un Dūņezeru savienojumā kanālā, taču domājams, ka sastopamo sugu ziņā tā kopumā līdzinās abu ezeru zivju faunai. Lilastes ezera un Dūņezera zivju fauna ir salīdzinoši daudzveidīga. Tajos ir konstatētas gan saimnieciski nozīmīgu sugu zivis (plaudis, plicis, asaris, zandarts, līdaka, rauda, sudrabkarūsa, zutis u.c.), gan sugas bez vērtības ņemamas zivsaimnieciskās vērtības (ausleja, vīķe, akmeņgrauzis u.c.).

Lilastē veiktā migrējošo zivju monitoringa rezultāti liecina, ka ezeru zivju fauna ir lielā mērā saistīta ar Rīgas jūras līci. Starp ezeriem un jūru norisinās gan saldūdens zivju, gan arī zušu un citu ceļotājzivju migrācija. Spriežot pēc minētā monitoringa rezultātiem, var secināt, ka vienā vai vairākās no Lilastes ezerā un Dūņezērā ietekošajām ūdenstecēm norisinās arī taimiņu un upes nēģu nārsts un mazuļu attīstība.

4.2. Ekspertīzes objekta paredzamā ietekme uz zivju resursiem.

Plānoto darbu ietekme uz zivju resursiem var būt gan īslaicīga, gan ilgstoša. Īslaicīgajai ietekmei ir vairāki zivsaimniecisko zaudējumu riska faktori, no kuriem nozīmīgākie ir zivju (arī zivju ikru, kāpuru un mazuļu) bojāeja, zivju barības organismu bojāeja un zivju dzīvotņu pārveidošana. Zivju bojāeja zivju resursiem nodara tiešus zaudējumus, savukārt zivju barības organismu bojāeja un dzīvotņu pārveidošana nodara zaudējumus ietekmētās ezera daļas potenciālās zivsaimnieciskās produktivitātes samazināšanās rezultātā.

Ja ietekmēto ūdeņu daļas platība pārsniedz 0,2 ha, zaudējumi zivju dzīvotņu pārveidošana un zivju barības organismu bojāejas dēļ var sasniegt naudas izteiksmē aprēķināmu apjomu. Tomēr konkrētajā gadījumā šie zaudējumi ir vērtējami kā lokāli un īslaicīgi. Vērtība ņemama ietekme uz abu ezeru un to savienojošā kanāla zivju faunu plānotajiem darbiem nav sagaidāma. Zivju bojāejas risks ir saistīts galvenokārt ar iznērsto ikru un jaunāku zivju mazuļu izņemšanu no ūdens kopā ar substrātu, taču zivju ikru un jaunāku mazuļu bojāeju var izraisīt arī būtisks uzduļķojums vai cita veida piesārņojums. Pieaugušu zivju bojāeja ir mazāk varbūtīga. Īslaicīgu nelabvēlīgu ietekmi var atstāt arī anadromo ceļotājzivju migrācijas kavēšana.

Konkrētajā gadījumā paredzams, ka darbu īslaicīgo nelabvēlīgo ietekmi zināmā mērā kompensēs ilgstošās ietekmes pozitīvie aspekti, t.i., sagaidāmā ūdens apmaiņas un zivju migrācijas iespēju uzlabošanās.

Darbu nelabvēlīgās ietekmes uz zivju resursiem samazināšanai Institūts rekomendē:

1. darbus veikt atbilstoši Lielrīgas RVP tehniskajos noteikumos Nr. RI17TN0447 noteiktajām vides aizsardzības prasībām. Nozīmīgākais zivju nārsta periods kanālā ir no aprīļa vidus līdz jūnija vidum;
2. vadoties pēc piesardzības principa darbus neveikt arī nozīmīgākajā anadromo ceļotājzivju nārsta migrācijas periodā no 1. oktobra līdz 15. novembrim.

5. Norādījumi par zivju resursiem nodarīto zaudējumu aprēķinu un kompensāciju

Iespējamo zivju resursiem nodarīto zaudējumu novērtēšana jāveic pēc plānoto darbu beigām, balstoties uz faktisko darbu veikšanas laiku, ietekmēto ūdeņu platību, kā arī rekomendāciju zivju resursiem nodarīto zaudējumu samazināšanai ievērošanu.

Novērtēšanā jāņem vērā iespējamie zaudējumi, kas radušies zivju barības organismu un zivju (arī zivju ikru, kāpuru un mazuļu) bojāejas un ceļotājzivju nārsta migrācijas kavēšanas dēļ, kā arī darbu ietekmēto ūdeņu potenciālās zivsaimnieciskās produktivitātes samazināšanās rezultātā.

Iespējamo zivju resursiem nodarīto zaudējumu kompensācija jāveic, pārskaitot attiecīgo naudas summu valsts budžetā, Zivju fonda kontā.

Zivju resursu pētniecības
departamenta vadītājs

Didzis Ustups